

V předchozím roce 2009 jsme mohli konstatovat velice nízké zamoření. Populace parazitických roztočů Varroa, byla zdecimovaná úbytkem včelstev v předchozím období a pak také velmi svědomitým ošetřováním včelstev. Jak jsem psal již vloni, populace roztočů, měřeno v letech, má svoje přirozené výkyvy, oscilace. Vlna úhynů v roce 2008 se dotkla i volně žijících včelstev a také včelstev, o které se nikdo řádně nestaral. Se včelstvy uhynuli i roztoči a tím se snížila reinvaze, tedy přelévání roztočů do včelstev v sousedství.

Dalo se tušit, že tento příznivý stav nevydrží automaticky i nadále.

Podívejme se tedy na plošné vyšetření zimní měli, prováděné již tradičně stejnou metodou, takže výsledky jsou srovnatelné s předchozí řadou let. Otiskujeme dvě letošní mapy, tedy mapu výskytu stanovišť, která měla víc než 3 roztoče na včelstvo a mapu výskytu úplně čistých stanovišť. Pro porovnání přinášíme i malé mapky z let 2009 a 2008.

Mapy roku 2010 jsou barevnější, protože roztočů bylo více. Opět se jedná v řadě případů o okresy příhraniční, kde neznáme situaci na druhé straně. Od sousedů se mohou dostávat roztoči i k nám. Vývoj v posledních letech je dobře vidět i na grafu 1.

Další faktor, který sledujeme i samostatně v průběhu sezóny, je postupný nástup rezistence roztočů čili odolnosti vůči používaným přípravkům. Proto pozor. Situace z jara se již mohla změnit. Kontrolou podložek na dně a kontrolou trubčího plodu je třeba situaci sledovat průběžně.

V tomto článku také vždycky komentujeme naše poznatky z laboratoře.

Vzorky

Díky dlouhé mrazivé zimě a sněhové nadílce přicházely vzorky do laboratoře s více než čtrnáctidenním zpožděním. To způsobilo, že zpočátku nebylo vyšetřování tak plynulé, jako v minulých letech a pak se rázem nahromadilo obrovské množství vzorků a logicky vznikla fronta.

Většina vzorků měli na vyšetřování varroázy včetně seznamů byla připravena řádně.

Jen u některých zásilek byly použity nesprávné formuláře pro vyhotovení seznamu vzorků a vzorky byly balené v nevhodných krabičkách od léků, sýrů a čaje, ze kterých se měl vysypávat. Objevily se také vzorky, které označujeme jako nestandardní. Jsou to vzorky, které ani vzhledově neodpovídají včelí měli. Stále se někteří včelaři domnívají, že nejde o dobro jejich včel, ale o uspokojení nějakého předpisu. Odevzdají krabičku ve které něco hrká a jsou spokojeni, jak na všechny vyzráli. Není to často, ale v krabičkách se objevuje káva, piliny ze sololitu, zemina a další kuriozity – celkově to však nijak neovlivňuje výsledek plošné situace.

Souběžné vyšetření na mor

Protože kočovníci, chovatelé matek a producenti oddělků potřebují také vyšetření na mor, bylo letos zasláno do laboratoře nečekaně velké množství vzorků měli, kde bylo požadováno dvojí vyšetření: na varroázu a na mor včelího plodu. Bohužel tady nemůžeme být spokojeni s přípravou vzorků ani seznamů a v mnoha případech ani s došlými objednávkami (žádankami). Mnoho vzorků bylo baleno v kelímcích s děravými víčky, které jsou pro mikrobiologické vyšetření zcela nevhodné, protože se měl sype ven, nebo i z jednoho vzorku do druhého (viz obr....). Označení a seznamy měly mnoho nedostatků. Z objednávek, pokud vůbec byly přiložené, nebylo často jasné, komu zaslat výsledek a kdo vyšetření zaplatí. S nepřesnými objednávkami jsme měli problémy i vloni.

Proto jsme ve spolupráci s veterinární správou vytvořili formulář "Objednávka laboratorního vyšetření" s kolonkami pro všechny potřebné údaje. Včelaře jsme o tom informovali mimo jiné i ve Včelařství. Tento formulář byl a je k dispozici na našich webových stránkách www.beedol.cz, v oddílu zkušební laboratoř hned pod nadpisem. Přesto jsme většinou museli upřesňovat objednávky se zákazníky telefonicky, pokud vůbec byla telefonní čísla na objednávkách uvedena. Toto všechno vedlo k opožděnému vyřízení některých zakázek. Abychom předešli nepříjemnostem spojeným s opožděným zasíláním výsledků vyšetření měli na mor včelího plodu, **nebudeme nadále provádět vyšetření moru a varroázy ze společného vzorku**. Budeme požadovat posílání vzorků na vyšetření moru zvlášť. Ideální je, využít pro vyšetření na mor měl sebranou při čištění podložek po posledním zimním ošetření. Tyto vzorky mohou být vyšetřeny v prosinci ještě před hromadným vyšetřováním varroázy.

Novinka

Jako obaly na vzorky měli doporučujeme stále papírové tubusy. Letos měl jeden chovatel, pan Václav Kopecký z Chrudimi výborný nápad použít místo našeho tubusu ruličku od toaletního papíru, kterou uzavřel širšími zátkami. Takové ekonomické a ekologické využití toaletního papíru se nám moc líbilo. Tento zlepšovací návrh pan Kopecký hodlá prezentovat na včelařské výstavě v Ostravě 10.-12. září.

Odpovídající zátky budou na výstavě k dispozici, trubičky z vypotřebovaných toaletních papírů průměru 40 mm můžete schovávat již nyní – problém je, že existuje více různých průměrů.

Na závěr opět poděkování

Děkujeme organizátorům celé obtížné akce. Zásilky byly až na popsané výjimky vybavené správně a přehledně. Velký dík patří opět i těm, kteří vedle svých povinností dohlédnou i na ošetření včelstev a odběr vzorků u těch včelařů v sousedství, kteří potřebují poradit a pomoci.

Děkujeme všem vyšetřujícím laboratořím, které poskytly také svoje výsledky do přehledných map.

Ing. Dalibor Titěra, CSc, Ing. Marcela Vořechovská

Zkušební laboratoř akreditovaná ČIA pod č. 1203 a referenční laboratoř pro nákazy včel

Výzkumný ústav včelařský, s.r.o., Dol

beedol@beedol.cz